

22 januari 2023, 3^e na epifanie, Maranathakerk Den Haag

1e Schriftlezing : Jesaja 49: 1-7

2e Schriftlezing: Matteüs 4: 12-22

Gemeente van Christus,

Ziet U hem staan, die Zebedeüs? Letterlijk met lege handen? Zo ben je samen met je zonen in de boot aan het werk, en zo blijf je alleen achter.....; omdat Jezus langskomt en hen wegroept: Kom, volg Mij.... En zijn zonen laten meteen het werk uit hun handen vallen en gaan achter Hem aan, en laten Zebedeüs alleen achter. Het komt nogal radicaal op ons over, zo zeiden we afgelopen week ook in de meeleskring tegen elkaar. In woord *radicaal* zit het woord *radix*, dat woord komt uit het latijn en betekent letterlijk *wortel*. Radicaal betekent dus letterlijk zoiets als 'tot in de kern', 'tot aan de wortel' in de zin van grondig. Niet halfslachtig iet proberen, maar er volledig voor gaan, in de wetenschap dat dat nodig is om iets te bereiken. Want iedereen die een tuintje heeft weet; onkruid moet je met wortel en al uit de grond trekken, anders kun je na een maand opnieuw beginnen, dan komt het onkruid meteen weer terug. Zo zien wij vanochtend hoe vier vissers radicaal een ommekeer maken. Nadat Jezus' roepstem klinkt is het niet van: 'ik denk er nog eens over na, even alle voors en tegens tegen elkaar afwegen', nee: ze gaan, ze lieten alles achter en gaan met Jezus mee. En Zebedeüs dan? Ik moest denken aan een artikel in het Nederlands Dagblad wat ik eind vorig jaar las¹. Over een gezin met drie dochters, waarvan er twee een roeping hadden om het klooster in te gaan. Ze stonden op het punt om hun dochters van 20 en 17 los te laten zodat ze hun roeping konden volgen, waarvan 1 van de 2 nota bene tot een slotklooster toetrad, waarin het contact met de buitenwereld, ook met familie, zeer beperkt is. De ouders vertelden eerlijk over de dubbele gevoelens waarmee zij achterblijven: blijdschap voor hun dochters omdat de blijdschap om hun keuze van hun gezicht straalt, maar ook de rouw en het verdriet die hun keuze teweeg brengt.

Zo wordt er in Matteus 4 in hele radicale termen over roeping gesproken, maar daarmee wordt de lat wel heel hoog gelegd. En dat roept de vraag op: wordt deze radicaliteit ook van ons verwacht? Moeten wij ons werk uit onze handen laten vallen en onze famieverbanden achter ons laten om Jezus te volgen? Is dat wat er van ons gevraagd wordt? Ieder mens kan toch in zekere zin een roeping hebben, maar dat hoeft toch niet altijd vorm te krijgen in zo'n radicale ommekeer?

Het is echter de vraag of er vanuit het Evangelie per definitie zo'n radicale omkeer wordt gevraagd. Van belang is daarbij de plaats waar Jezus Zijn leerlingen roept. We lazen dat Jezus ging wonen in Kafarnaüm aan het meer. Letterlijk staat hier zoiets als 'Kafarnaüm aan de zee'.

Bedoeld wordt het Meer van Galilea, dus de vertaling met 'Kafarnaüm aan het meer' klopt ook, maar toch is dit niet een onbelangrijk detail. De zee is namelijk een terugkerend thema in de Bijbel, wat als een rode draad door heel de Bijbel loopt. De kern is dat de zee een beeld van chaos is; de zee is overspoelt raken, de zee is kopje onder gaan, de zee is het beeld van de mens die het niet redt, vastgelopen in het leven om wat voor reden dan ook. Be Bijbel begint in Genesis 1 met zo'n kolkende zee, die ten gunste van de mens bedwongen wordt.

¹ <https://www.nd.nl/geloof/katholiek/1152524/de-dochters-van-jorge-en-hadewijch-gaan-het-klooster-in-ik-heb-#closemodal>

Een mens kan niet leven in de zee en dus moet er land komen, een mens heeft grond onder de voeten nodig. En zo wordt stap voor stap, dag voor dag de chaos bedwongen, opdat er een ruimte ontstaat waar een mens kan leven. Maar, en daar is de Bijbel heel reëel in, ondanks dat het feit dat die kolkende zee, die chaos ooit getemd is, kan een mens toch weer overspoeld raken door de golven van die zee. Die zee, die chaos, kan zomaar weer vat krijgen op een mensenleven. Dat je kopje onder gaat, dat je niet weet hoe het verder moet. Stilgezet door ziekte, of het verlies van een dierbare, een leven wat op zijn kop staat, een toekomst die in 1 klap wegspoelt, de grond die onder je voeten wegzakt, dat is de zee in de Bijbel. Die zee die zomaar de kop kan opsteken. Maar die zee met haar golven vol chaos ons leven kan treffen, heeft in de Bijbel niet het laatste woord. Want zoals de Bijbel begint met de zee, zo eindigt de Bijbel ook met de zee, in Openbaring 21, waarin gesproken wordt over een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, en waarin wordt gezegd dat die zee, wiens golven ook over ons leven kunnen spoelen, er niet meer is. Dat alle tranen uit de ogen gewist zullen worden, en er geen dood meer zal zijn, geen rouw, geen jammerklacht, geen pijn, want wat er eerst was, die zee met haar verwoestende golven, die is voorbij, die zee is definitief getemd.

Ja, het is veel betekend wanneer er in het Evangelie staat dat Jezus ging wonen in Kapernaüm aan de zee. Maar het is nog veel betekender wat hij daar doet. Hij roept mensen *weg* van de zee...Als herinnering aan de belofte dat die zee niet het laatste woord heeft en dat die belofte het perspectief is van waaruit we mogen leven. En wat moeten die mensen worden? Vissers van mensen, zegt Jezus. En dat betekent in deze context, kort gezegd; wanneer mensen kopje onder dreigen te gaan, wanneer chaos hen treft, die mensen opvissen uit de zee die hen overspoelt. Dat is de roeping die de eerste leerlingen van Jezus meekrijgen, mensen opvissen uit de zee van hun ellende. 'En zij volgden Hem', lezen wij in de tekst. In het Grieks staat er een woord dat aanduidt dat zij niet zozeer achter Hem aan liepen, maar dat zij naar Zijn voorbeeld handelden; Zij deden als Hem, mensen opvissen uit hun ellende.

Maar de vraag is dan vervolgens: hoe doe je dat dan? Hoe vis je mensen op uit hun ellende, uit de chaos die hen treft? Het begint ermee dat Jezus de leerlingen ziet. Jezus keek niet, maar Hij zag, en ze voelden zich door Hem gezien. Mensen uit de chaos vissen begint ermee dat je hen ziet. Mensen worden opgevist op al die kleine momenten waarop ze zich gezien voelen, gehoord voelen, geliefd voelen, gesteund voelen; door een blik, een woord, een gebaar, een blijk van medeleven of een praktische daad; een pan soep voor wiens leven op zijn kop staat. Dan ben je een visser van mensen, al is het maar voor even. Dan kan er voor mensen een licht opgaan in hun duisternis. Zo lezen we in de tekst uit Matteüs een citaat uit Jesaja 8-9 over een licht dat in de duisternis schijnt in het land van Zebulon en Naftali; 'het volk dat in duisternis ronddoelt ziet een schitterend licht. Zij die in het donker wonen worden door een helder licht beschenen.' Matteüs verbindt deze profetie aan Jezus: Hij is dit licht, zoals we met kerst uit het Johannes-Evangelie lezen: 'Het Licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen.' 'Ik zal je maken tot een licht voor alle volken, opdat de redding die Ik brengen zal tot aan de einden der aarde reikt', staat in de lezing uit Jesaja die wij met elkaar lezen. Jezus is het Licht voor de mensen die leven in de schaduw van de dood, zo wil Matteüs duidelijk maken.

Dat brengt ons vanochtend bij de vraag: hoe kan ik visser van mensen zijn? In mijn leven, in mijn buurt, in mijn werk; het kan een leidraad zijn in alles wat je doet. Zie ik de mensen om mij heen? En als ik zie dat iemand het moeilijk heeft, als ik zie dat het stormt in iemands leven

ga ik daar dan aan voorbij? Of laat ik degene merken dat ik heb het gezien, het benoemen dat je het ziet, kan al genoeg zijn. En zo blijkt vanochtend dat als het gaat om roeping de lat voor ons niet onhaalbaar hoog wordt gelegd, maar dat we worden uitgenodigd om goed om ons heen te kijken en onszelf de vraag te stellen bij alles wat we doen of zeggen: vergroot ik hiermee de chaos in iemands leven, of word ik als een visser van mensen, een klein lichtje dat schijnt in de duisternis, in het voetspoor van Hem die de duisternis heeft overwonnen.

Geef dat uw roepstem wordt gehoord,
als eenmaal bij de zee.

Geef dat ook wij uw nodend woord
vertrouwen, volgen ongestoord,
op weg gaan met U mee².

Amen

² Lied 836: 2 uit het Liedboek (2013)